

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток глобалізації економіки України в напрямку наближення до євроспільноти, формування нового механізму господарювання породжує низку проблем, які потребують невідкладного вирішення. У зв'язку з цим виникає потреба в нових засобах і методах організації фінансово-господарської діяльності підприємств, адекватних світовій практиці. Основою підприємницької діяльності є формування та використання капіталу як важливого показника фінансової стійкості підприємства, елемента його економіко-правової діяльності, який прискорює розвиток бізнесу і міжнародних виробничих відносин. У лісовій галузі капітал є основним фактором виробництва, провідним джерелом формування добробуту його власників, який характеризує фінансові ресурси підприємства. Це визначає об'єктивну необхідність у подальшому поглибленні теоретичних досліджень і методологічних розробок з проблем обліку, формування та використання капіталу в підприємствах лісового господарства з метою забезпечення своєчасного отримання об'єктивної інформації відповідними користувачами.

У процесі дослідження вивчені праці провідних вчених-економістів: Ф.Ф. Бутинця, Н. М. Воськало, В. А. Дерія, В. М. Жука, З.-М. В. Задорожного, Є. В. Калюги, М. В. Кужельного, Я. Д. Крупки, О. В. Кривеня, О. В. Ковальова, Є. В. Мниха, В. О. Озерана, І. М. Павлюка, С. В. Пителя, О. І. Пилипенка, М. І. Савлука, В. Я. Савченка, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, законодавча база щодо питань організації обліку та аналізу капіталу підприємств. Незважаючи на отримані вченими-економістами наукові результати, проблеми обліку й аналізу капіталу в лісовому господарстві досліджені недостатньо. Зокрема, йдеться про невизначеність та дискусійність ситуації із власністю на ліс та, як наслідок, недосконале, нераціональне формування і використання капіталу, не врахування усіх його складових у підприємствах лісового господарства, недооцінка значимості природного капіталу. Зазначене вище спричиняє виникнення низки труднощів у функціонуванні підприємств лісового господарства та перешкоджає підвищенню ефективності їхньої фінансово-господарської діяльності. Важливість питань, пов'язаних з обліком, аналізом капіталу підприємств лісового господарства, підвищенням раціональності його формування і використання підприємствами лісової галузі, їх теоретична та практична значимість і недостатність досліджень зумовили вибір теми дисертації та визначили її мету й основні завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати дисертаційної роботи сформовані у відповідності до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку у виробничій сфері Тернопільського національного економічного університету за держбюджетною темою „Теоретико-методологічні основи та практичні аспекти формування і реалізації облікової політики на макро- і мікрорівнях” (номер державної реєстрації 0111U001035), а також за темами: “Дослідження і розробка теорії, методології, технології та організації обліку, аналізу і аудиту активів, зобов'язань та господарських процесів у підприємствах, закладах” (номер державної реєстрації 0106U012532), “Формування облікової політики підприємств України в контексті міжнародних стандартів” (номер державної реєстрації 0107U012225), “Дослідження та гармонізація системи бухгалтерського

обліку і контролю як інформаційного ресурсу для менеджменту” (номер державної реєстрації 0111U010354), “Податковий і фінансовий облік у XXI столітті: методологія й методика” (номер державної реєстрації 0112U007889). Автором виконані дослідження щодо удосконалення методики та організації обліку й аналізу капіталу підприємств лісового господарства.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає в узагальненні та поглибленні теоретичних і методичних засад вдосконалення обліку й аналізу формування та використання капіталу підприємств лісового господарства, підвищення його ролі в забезпеченні ефективного функціонування лісогосподарських підприємств.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційній роботі визначились та вирішувались такі завдання:

- узагальнити підходи до трактування сутності категорій „капітал”, „природний капітал” та визначити роль капіталу і його сегментів у забезпеченні ефективної діяльності підприємств лісового господарства;
- дослідити питання класифікації капіталу та розширити коло класифікаційних ознак з урахуванням специфіки галузі;
- оцінити чинну систему нормативно-правового регулювання обліку капіталу в підприємствах лісового господарства для визначення напрямків його удосконалення;
- розкрити зміст методів грошової оцінки та розробити систему обліку капіталу з урахуванням особливостей його складових у підприємствах лісового господарства, що дасть змогу врахувати увесь потенціал і визначити вигоди для підприємства у майбутньому;
- удосконалити процес відображення інформації про капітал у первинному обліку й фінансовій звітності для приведення її у відповідність до рівня потреб системи управління діяльністю підприємств лісового господарства;
- розробити рекомендації щодо покращення технології ведення обліку для відстеження всього масиву інформації про капітал підприємства й отримання оперативної управлінської інформації;
- обґрунтувати напрямки удосконалення порядку відображення господарських фактів щодо капіталу на рахунках бухгалтерського обліку для деталізації інформації про капітал і підвищення ефективності управління ним;
- проаналізувати структуру капіталу підприємств для обґрунтування перспективної моделі її оптимізації та підвищення ефективності використання і рентабельності капіталу підприємств лісової галузі;
- запропонувати напрямки підвищення ефективності формування та використання капіталу із застосуванням математичних моделей динамічного програмування для прогнозування його приросту і нагромадження з метою формування оптимальної стратегії управління капіталом підприємств лісового господарства.

Об’єктом дослідження є процеси формування та використання капіталу в підприємствах лісового господарства.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних і методичних аспектів обліку й аналізу власного капіталу в лісовому господарстві.

Методи дослідження. Процес дослідження проводився із застосуванням діалектичного підходу до вивчення нинішнього стану обліку й аналізу капіталу підприємств лісового господарства та з використанням методів пізнання: дедукції та абстрактно-логічного пізнання – для визначення сутності капіталу як економічної категорії; абстрагування і конкретизації – для удосконалення класифікації капіталу підприємств лісового господарства; спостереження – для відстеження і фіксування процесів на рівні первинного обліку; моделювання – для розробки пропозицій з удосконалення обліку капіталу; групування, порівняння, узагальнення – при вивченні динаміки та структури капіталу підприємств лісового господарства; аналізу, синтезу, відносних величин та абсолютних різниць – при здійсненні економічного аналізу ефективності формування та використання капіталу; графічного – для наочної ілюстрації результатів дослідження.

Інформаційною базою дисертаційного дослідження є законодавчі і нормативні акти, що регламентують організацію бухгалтерського обліку та звітності в Україні, праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань обліку й аналізу капіталу підприємства, офіційна статистична інформація, дані первинного та зведеного обліку, а також оприлюднені показники фінансової звітності підприємств лісового господарства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні та вирішенні завдань з організації та удосконалення обліку й аналізу капіталу в підприємствах лісового господарства. Результати дослідження, що містять наукову новизну, полягають у наступному:

вперше:

- ідентифіковано поняття „природний капітал” як новий об’єкт бухгалтерського обліку, сформовано методiku його оцінки та систему обліку з застосуванням запропонованого субрахунку 405 „Первинний природний капітал” та аналітичного рахунку 4141 „Нагромаджений природний капітал”, а також обґрунтовано новий підхід до процесу аналізу приросту і нагромадження природного капіталу з використанням моделі динамічного програмування, що забезпечує формування чіткої та оперативної інформації щодо наявного природного капіталу у грошовому вимірі, шляхом розрахунку майбутніх вигод від його використання, раціональності здійснення витрат на вирощування і відновлення, а також належний державний контроль за станом та приростом наданого підприємству природного капіталу (лісу, землі);

удосконалено:

- класифікацію капіталу підприємства та структуру власного капіталу в лісовому господарстві: власний капітал поділено на зареєстрований (статутний капітал) і незареєстрований (капітал в дооцінках, нерозподілений прибуток, додатковий капітал, резервний капітал), уточнено його склад з внесенням первинного природного капіталу та нагромадженого природного капіталу, це дозволить врахувати всі види і складові капіталу відповідно до галузевої специфіки, систематизує інформацію щодо кожного із цих видів капіталу, підвищить ефективність формування та оперативність отримання обліково-аналітичних даних;

- порядок ведення первинного обліку капіталу шляхом розробки нових форм первинної документації: засновницького опису природного капіталу, що містить дані про його склад, розмір і вартість, а також акту експертної оцінки природного

капіталу для розкриття методики оцінки й її результатів, що систематизує та узагальнює дані про складові капіталу і підвищує інформативність первинного обліку;

- технологію ведення обліку власного капіталу на підприємствах лісового господарства шляхом розробки інформаційного носія у формі журналу-ордеру 7 л-г „Облік власного капіталу і забезпечення зобов'язань” для згрупування й відображення господарських фактів за класом рахунків 4 „Власний капітал та забезпечення зобов'язань”, що сприятиме відстеженню всього масиву інформації про капітал підприємства і отриманню оперативної управлінської інформації для його раціонального й ефективного використання;

- порядок відображення інформації про власний капітал підприємств лісового господарства на рівні субрахунків та аналітичних рахунків до таких рахунків: 42 „Додатковий капітал” (4221 „Дооцінка створеного природного капіталу”), 43 „Резервний капітал” (субрахунок 431 „Резервний капітал, встановлений законодавством”, 432 „Резервний капітал, встановлений статутом”), 45 „Вилучений капітал” (4531 „Вилучений природний капітал”), що забезпечить деталізацію облікової інформації про капітал підприємств лісового господарства на всіх рівнях управління;

- нормативно-правове регулювання обліку діяльності підприємств лісового господарства шляхом доповнення редакції П(С)БО 30 „Біологічні активи” трактуваннями суті природного капіталу і біологічних активів із врахуванням специфіки діяльності галузі та розробки плану-проекту галузевого стандарту „Лісове господарство”, в якому враховано особливості об'єктів обліку в лісогосподарських підприємствах і їх відображення в системі бухгалтерського обліку, що сприятиме вдосконаленню методології обліку в лісовому господарстві й дасть змогу уникнути низки неузгодженостей;

дістало подальший розвиток:

- сутнісне тлумачення категорії „капітал” як основи створення підприємства, джерела поповнення активів і покриття зобов'язань, що забезпечує безперервне функціонування підприємства й максимізацію прибутків;

- порядок проведення аналізу оптимальності структури капіталу підприємства із застосуванням прогностичних показників, на основі чого побудовано модель її оптимізації та запропоновано підбір структур капіталу для підприємства лісового господарства, що дозволяє обрати найоптимальнішу з них й забезпечити високу рентабельність власного капіталу і збільшення прибутку.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні пропозицій в практику підприємств лісового господарства, що забезпечить удосконалення обліку і аналізу формування та використання їх капіталу. Пропозиції та рекомендації, отримані у результаті дослідження, застосовуються при організації обліку й аналізу капіталу в підприємствах лісового господарства, зокрема, ДП „Чортківське лісове господарство” (довідка № 728 від 28.03.2011 р.), ДП „Кременецьке лісове господарство” (довідка № 810 від 29.12.2012 р.), ДП „Тернопільське лісове господарство” (довідка № 210 від 26.02.2013 р.). Пропозиції дисертаційної роботи взяті до використання Тернопільським обласним управлінням лісового господарства (довідка № 02-1/171 від 04.03.2013 р.). Також наукові розробки автора знайшли практичне застосування у навчальному процесі

Чортківського інституту підприємництва і бізнесу Тернопільського національного економічного університету (довідка № 221 від 10.10.2011 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, виконані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення і практичні рекомендації дослідження, доповідались автором на таких Міжнародних науково-практичних конференціях: „Стан і перспективи обліково-інформаційної системи в Україні” (м. Тернопіль, 2010 р.), „Реформування економіки України: стан та перспективи” (м. Київ, 2011 р.), „Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації” (м. Чортків, 2012 р.), „Облік, контроль та аналіз на підприємствах АПК” (м. Вінниця, 2012 р.), „Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації” (м. Тернопіль, 2012 р.) та Всеукраїнських: „Проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу, контролю й аудиту в умовах глобальних економічних змін ” (м. Луганськ, 2011 р.), „Актуальні питання сучасної економіки” (м. Умань, 2011 р.), „Національна економіка: наукові підходи та освітні пріоритети” (м. Тернопіль - Чортків, 2013 р.), „Проблеми та перспективи розвитку національних економік в сучасних умовах” (м. Вінниця, 2013 р.)

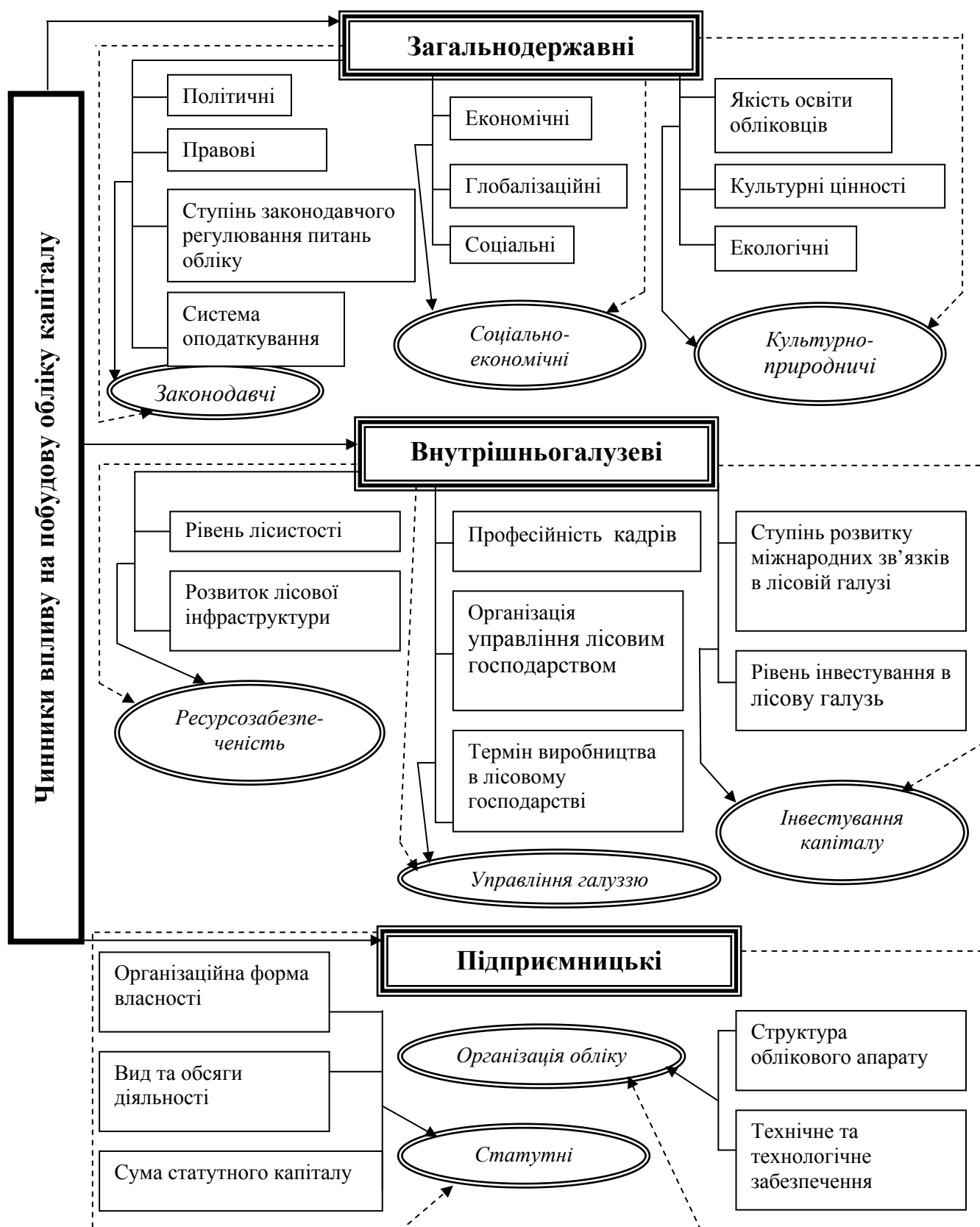
Публікації. Основні положення дослідження опубліковано у 18 наукових роботах загальним обсягом 6,42 друк. арк., з них 10 одноосібних праць, в яких розкрито основні наукові результати (5,13 друк. арк.), 8 – апробаційного характеру (1,29 друк. арк.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний текст дисертації становить 183 сторінки друкованого тексту. Дисертація містить 26 таблиць на 12 сторінках, 40 рисунків на 21 сторінці і 9 додатків на 17 сторінках. Список використаних джерел налічує 200 найменувань на 21 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У розділі 1 „**Теоретичні основи побудови обліку й аналізу капіталу підприємств лісового господарства**” висвітлено теоретичні підходи до формування та використання капіталу в підприємствах лісового господарства. Досліджено структуру лісовиробничого комплексу України та визначено, що лісове господарство – це галузь економіки, яка забезпечує проведення всього циклу лісогосподарських робіт: від садіння лісів, реконструкції насаджень, догляду й охорони лісів, збору лісового насіння до заготівлі деревини, здійснює заходи щодо лісовідновлення та раціонального використання лісових ресурсів. Основним фактором забезпечення безперервного функціонування підприємств загалом (в тому числі і підприємств лісової галузі) є раціональне формування та використання капіталу підприємства. На основі узагальнення поглядів учених-економістів щодо сутності поняття „капітал” визначено: капітал є основою для створення підприємства, джерелом формування активів і покриття зобов’язань, що забезпечує безперервне функціонування підприємства та максимізацію прибутку. Найважливішою передумовою успішного формування і використання капіталу є

раціонально побудована система обліку й аналізу. Обґрунтовано, що на побудову обліку підприємств лісового господарства впливає низка чинників (рис. 1.)

Рис. 1. Взаємозв'язок чинників впливу на побудову обліку капіталу підприємств лісового господарства

Зважаючи на особливості функціонування лісгосподарських підприємств, у дисертації доведено, що в процесі їхньої діяльності формується та використовується притаманний такій галузі специфічний вид капіталу як природний капітал. З огляду

на проведенне дослідження трактувань цього поняття науковцями, можна зробити висновок, що більшість з них розглядає природний капітал лише з точки зору природокористування або невід'ємної частини національного капіталу. Втім, враховуючи усю специфіку лісогосподарських підприємств, необхідним стає впровадження цієї категорії як повноцінної частини капіталу підприємств лісової галузі з подальшим введенням відповідних бухгалтерських рахунків для його обліку.

Природний капітал у лісовому господарстві є сукупністю природних компонентів, що у контексті самовідновлюючої та саморегулюючої функції призводить до отримання ресурсів (природних ресурсів, біологічних активів та інших лісових ресурсів). Запропоновано природний капітал у лісовому господарстві поділити на дві категорії: первинний природний капітал (той, що даний при заснуванні підприємства) та нагромаджений природний капітал (той, що нагромаджується в процесі діяльності лісогосподарських підприємств). За такого підходу можливо визначати приріст капіталу, що сприятиме підвищенню рівня контролю за його формуванням та використанням. З урахуванням зазначеного, удосконалено класифікацію капіталу для підприємств лісової галузі, згідно з якою власний капітал поділяється на зареєстрований (статутний капітал) та незареєстрований (капітал в дооцінках, нерозподілений прибуток, додатковий капітал, резервний капітал) і уточнено його склад із внесенням первинного природного капіталу та нагромадженого природного капіталу. Така класифікація дозволить врахувати всі види та складові капіталу відповідно до галузевої специфіки.

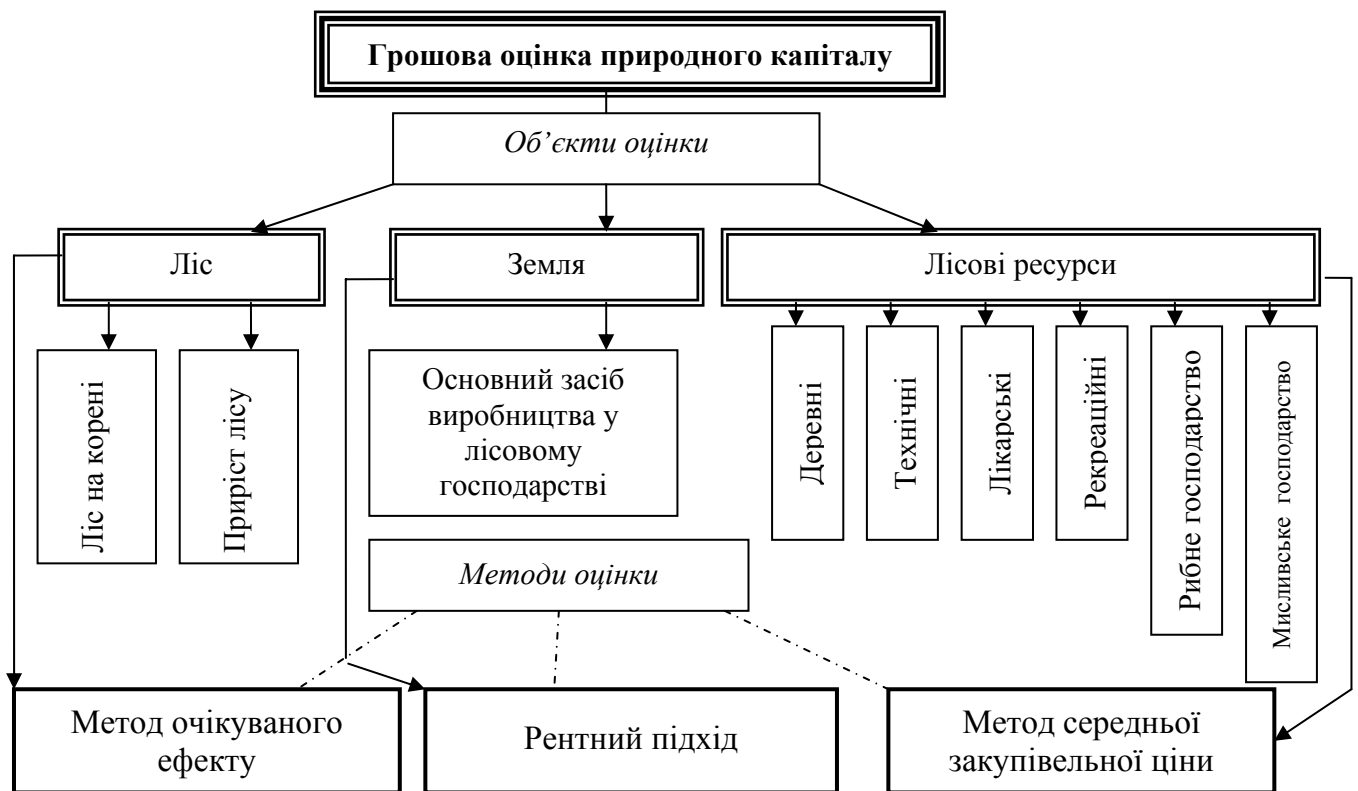
Важливого значення при побудові облікової системи набуває розробка нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку та врегулювання наявних неузгодженостей у процесі функціонування лісової галузі. З огляду на це, визначено взаємозв'язок між природним капіталом і біологічними активами та запропоновані рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності підприємств лісового господарства в частині відображення природного капіталу в системі бухгалтерського обліку. Рекомендовано доповнити зміст П(С)БО 30 „Біологічні активи” положенням, у якому розкривається суть біологічних активів саме у лісовому господарстві (активи: лісорозсадники, чагарники, дикі тварини, дикі птахи та інше, що виникли внаслідок використання природного капіталу лісового господарства та здатні давати лісогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи лісового господарства) й дається визначення лісогосподарській продукції, а також ввести поняття „природний капітал” як джерела біологічних активів. Трактування суті природного капіталу та біологічних активів, із врахуванням специфіки діяльності підприємств лісового господарства, у нормативних актах позитивно вплине на методологію галузевого обліку цих об'єктів.

Враховуючи зазначене, запропоновано план-проект галузевого стандарту обліку „Лісове господарство” з метою регламентації питань ведення обліку в підприємствах лісового господарства та розкриття інформації, пов'язаної з їх діяльністю. До нього включено такі розділи: сфера застосування, визначення, пов'язані з лісогосподарською діяльністю, загальні визначення, проведення оцінки

та визначення приросту природного капіталу, прибутки й збитки, розкриття інформації.

У розділі 2 „Облік капіталу у лісогосподарських підприємствах” досліджені особливості оцінки і документального оформлення операцій, пов’язаних із капіталом підприємств лісового господарства, обґрунтовано основні напрямки удосконалення методики та організації його обліку.

Визнання природного капіталу частиною власного капіталу підприємств лісового господарства породжує проблему його грошової оцінки. Її застосування спрямоване на вирішення невідкладних завдань стосовно обліку лісів у складі капіталу підприємства; визначення ефективності лісовирощування та потреби в розширенні лісових площ; аналізу діяльності підприємств лісового господарства і розрахунку фінансових результатів; визначення доцільності інвестування в діяльність лісогосподарських підприємств; розрахунку фінансових ризиків та потенційних втрат внаслідок непередбачуваних економічних і екологічних факторів (інфляція, пожежі тощо). Запропонована модель експертної грошової оцінки природного капіталу підприємств лісового господарства наведена на рис. 2.

Рис. 2. Модель грошової оцінки природного капіталу підприємств лісового господарства

В основі моделі – застосування методу очікуваного ефекту від використання лісу. Йдеться про визначення економічного ефекту, який можна одержати при використанні вирощуваної деревини. Для цього запропоновано ліс на корені, наданий державою, оцінювати на основі вартісних цін на деревину, що вирощується в цьому лісі. В даному випадку обґрунтовано необхідність застосування формули, наведеної в Проекті „Про затвердження Методики проведення грошової оцінки лісів для господарської діяльності” Державного агентства лісових ресурсів України:

$$\epsilon_o = \frac{\sum M_i \times C_i}{(1 + E)^{(T_i - t_i)}}, \quad (1)$$

де ϵ_o – ефект від використання деревини, грн./га; M_i – очікуваний запас стиглих насаджень i -тої породи, м³/га; C_i – чинна ціна одного кубічного метра знеособленої деревини i -тої породи, гривень; T_i – вік рубки переважаючої i -тої породи в складі насадження, років; t_i – фактичний вік переважаючої i -тої породи в складі насадження на час оцінки, років; E – норматив приведення за фактором часу.

Для обліку лісу на балансі запропоновано враховувати і витрати, здійснені підприємством на його обслуговування. Тоді формула набуває вигляду:

$$V_L = \sum Q_i \times C_i - B, \quad (2)$$

де Q_i – обсяг деревини i -тої породи, на час оцінки; B – витрати, здійснені підприємством при здійсненні засадження, відновлення, охорони лісу та заходів щодо підвищення продуктивності лісів.

Цю оцінку рекомендовано проводити один раз на 5–10 років з метою визначення приросту лісу та відповідно ефекту від його використання.

Для розрахунку грошової оцінки лісової землі підприємства лісового господарства запропонована формула:

$$C_z = \frac{S \times P_d}{Sk}, \quad (3)$$

де C_z – грошова оцінка землі підприємства лісового господарства; S – площа земельної ділянки підприємства лісового господарства; P_d – рентний дохід для відповідної категорії земель (у гривнях на рік); Sk – ставка капіталізації землі (розраховуються відношенням ринкових даних про доходи і ціни продажу подібних ділянок землі).

Для відображення результатів проведених оцінок запропоновано документ – Акт експертної грошової оцінки капіталу підприємств лісового господарства. Інформація про первинний природний капітал лісового господарства має дуже важливий зміст, адже на основі даних про розмір та склад природного капіталу підприємство має змогу детально та оперативно оцінити увесь потенціал і перспективи подальших напрямків ведення фінансово-господарської діяльності. З огляду на це, для удосконалення первинного обліку запропоновано Засновницький опис природного капіталу на момент створення підприємств лісового господарства, в якому буде відображатись уся інформація щодо його складу, розміру та вартості. Таким чином, дані про капітал своєчасно та в повному обсязі надходять до облікового апарату, що призведе до оперативного його обліку та забезпечить раціональне і ефективне управління таким об'єктом у підприємствах лісового господарства.

На даний час інформація щодо капіталу підприємства не чітко згрупована, що ускладнює процес обліку та отримання оперативних даних про наявність, рух і використання капіталу. Для уникнення помилок та підвищення рівня оперативності надання облікової інформації щодо капіталу в дисертаційній роботі розроблено форму й запропоновано до запровадження окремий журнал-ордер 7 л-г „Облік власного капіталу і забезпечення зобов'язань” для згрупування й відображення

господарських фактів за класом рахунків 4 „Власний капітал та забезпечення зобов'язань”.

Актуальною проблемою залишається відображення виділених лісових масивів у системі фінансового (бухгалтерського) обліку. Запропоновано ліс на корені розглядати як внесок держави у зареєстрований власний капітал підприємства.

Для відображення інформації щодо стану та динаміки розміру природного капіталу в дисертації рекомендовано виокремити субрахунок 405 „Первинний природний капітал” до синтетичного рахунку 40 „Зареєстрований капітал” і аналітичний рахунок до субрахунку 414 „Інший капітал у дооцінках” – 4141 „Нагромаджений природний капітал”.

У дисертації доведено необхідність проведення дооцінки державних вкладень з метою визначення їх приросту та ухвалення рішень щодо управління ними. Запропоновано у Статуті підприємства вказувати на необхідність дооцінки вкладеного природного капіталу раз на 5–10 років, приріст якого відображається у складі власного капіталу.

Підприємствам, що самостійно внесли та збільшили природний капітал, рекомендовано в Наказі про облікову політику зазначити про відображення його приросту у складі додаткового капіталу. Для такого випадку в дисертації виокремлено аналітичний рахунок 4221 „Дооцінка створеного природного капіталу”.

Для врахування вирубки природного капіталу, що його вклала держава, запропоновано аналітичний рахунок до субрахунку 453 „Інший вилучений капітал”, а саме 4531 „Вилучення природного капіталу”. Порядок обліку на запропонованих рахунках схематично ілюструє рис. 3.

Рис. 3. Схема обліку природного капіталу

Визначено, що результатом використання природного капіталу є також біологічні активи. Обґрунтовано, що додаткові біологічні активи – це біологічні

активи, одержані в процесі біологічних перетворень, які є додатковим збільшенням (зменшенням) природного капіталу підприємства. Різницю між вартістю біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю та витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями, запропоновано розцінювати як збільшення (зменшення) додаткового капіталу підприємства.

З огляду на це, зміну вартості біологічних активів на дату балансу обґрунтовано відобразити такими бухгалтерськими проведеннями:

збільшення – Д-т 16, 21 К-т 4221;

зменшення – Д-т 4221 К-т 16, 21.

В процесі дослідження й аналізу недоліків відображення інформації про капітал у фінансовій звітності запропоновані певні коригування Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про власний капітал. Зокрема, запропоновано статті „Поточні забезпечення” та „Доходи майбутніх періодів” перенести в розділ І Балансу (Звіт про фінансовий стан) і перейменувати його на „Власний капітал та резерви”.

Також, з метою отримання оперативної та точної інформації про стан і динаміку капіталу підприємства та його складових автором розроблено нову форму внутрішньої звітності „Звіт про стан та динаміку капіталу підприємства”, що містить інформацію про надходження й вилучення капіталу, а також показники, що свідчать про фінансовий стан підприємства загалом.

У розділі 3 „**Аналіз структури, джерел формування та використання капіталу підприємств лісового господарства**” проаналізовано структуру капіталу підприємства, ефективність його використання на підприємствах лісового господарства.

У дисертації обґрунтовано доцільність використання при аналізі структури капіталу підприємств лісового господарства прогнозних показників, зокрема ефекту фінансового левериджу як ефективного інструмента оптимізації структури капіталу, який дає змогу обрати ту структуру, яка забезпечить високу рентабельність власного капіталу та призведе до зростання прибутку.

На основі застосування цього показника побудовано оптимізаційні моделі перебору потенційних структур капіталу для ДП „Кременецьке лісове господарство” та виявлено, що найбільш ефективної структури капіталу підприємство набуло при співвідношенні власного та позикового капіталу 61,3:38,7 %. Така структура забезпечила рентабельність власного капіталу 37,2 %. Подальше збільшення частки позикового капіталу призведе до зниження рентабельності власного капіталу.

При застосуванні таких методів розрахунків запропоновано враховувати такі чинники впливу на оптимізацію структури капіталу підприємств лісового господарства: тривалість виробничого циклу господарства та зв'язок процесу праці з біологічними перетвореннями; стадія життєвого циклу підприємства; конкурентоспроможність продукції лісового господарства та рівень попиту на неї; рівень рентабельності; рівень податку на прибуток; управління фінансовою діяльністю підприємства.

Беручи до уваги фактори впливу, в роботі запропоновано алгоритм оптимізації структури капіталу підприємств лісового господарства (рис. 4).

Рис. 4. Алгоритм оптимізації структури капіталу підприємств лісового господарства

Віднесення природного капіталу до складу власного визначає необхідність аналізу зростання та нагромадження природного капіталу з метою визначення приросту його вартості, ефекту від використання, а також для розрахунку і контролю над витратами, прогнозування можливих прибутків, що дасть змогу підприємству сформуванню оптимальну стратегію управління природним капіталом й підприємством загалом.

З цією метою автором побудована динамічна модель приросту природного капіталу для підприємств лісового господарства. При її побудові використано змінні моделі: t – термін дії моделі; z_t – розмір ціни у визначеному часовому відрізку; k – вік деревини; A_j – інтегральний показник впливу чинників відносно стану ($j = \alpha, \beta, \gamma, \lambda$); V_t – обсяг природного капіталу; p_t – обсяг приросту природного капіталу; R_t – вартість природного капіталу; E_t – ефект від використання природного капіталу; S_t – площа під лісом.

Динамічне рівняння матиме вигляд:

$$V_t = \left(\frac{V_{t-1}}{S_t} + p_t \right) \cdot S_t ; R_t = z_t A_j V_t ; E_t = \frac{z_t V_t}{(1+k)^k} . \quad (4)$$

Застосування цієї моделі апробовано на підприємствах лісового господарства Тернопільської області та визначено, що враховуючи різні породи, вік, вартість

дерев, необхідно застосовувати модель динамічного програмування для розрахунку приросту за окремими частинами природного капіталу, що дасть змогу ефективно здійснювати управління його структурою та призведе до більш точного прогнозування. Для того, що визначити загальний приріст, необхідно лише сумувати результати. За приклад взято розрахунок прогнозу приросту частини природного капіталу Чортківського підприємства лісового господарства (табл. 1).

Таблиця 1

Динамічна модель та її розв'язок для прогнозування приросту частини природного капіталу Чортківського лісового господарства

Показники \ Роки	2013	2014	2015	2016	2017
Ціна, грн.	19	19	19	19	19
Інтегральний показник впливу	0,625	0,625	0,625	0,625	0,625
Обсяг, м ³	231409	234476	237543	240611	243678
Площа, га	2556	2556	2556	2556	2556
Вартість, грн.	2747981,88	2784405	2820828	2857251	2893674
Ефект, грн.	1196207,85	1212063	1227918	1243773	1259628

За умови низького впливу чинників рівня α визначено, що у 2017 році обсяг частини природного капіталу, що аналізується, досягне 243678 м³ і вартість буде дорівнювати 2893674 грн.

На основі наведеної моделі можна визначити ефект від використання будь-якої частини природного капіталу і на будь-який обсяг. Залежно від цього підприємство зможе отримати інформацію про нагромадження капіталу, його приріст та ухвалювати рішення щодо вилучення природного капіталу в той чи інший період функціонування підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі узагальнено та поглиблено теоретичні і методичні засади вдосконалення обліку й аналізу формування та використання капіталу підприємств лісового господарства, що дозволило сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо покращення обліку капіталу підприємств та його нормативно-правового регулювання з метою забезпечення ефективного функціонування лісгосподарських підприємств. Результати дослідження дали змогу сформулювати такі висновки:

1. Капітал – основа створення підприємства, джерело поповнення його активів і покриття зобов'язань, що забезпечує безперервне функціонування підприємства й максимізацію прибутку. При визначенні ролі капіталу в забезпеченні ефективної діяльності підприємств лісового господарства доведено, що виконання основних цілей підприємств лісового господарства тісно пов'язане з формуванням та використанням капіталу підприємства.

2. В процесі діяльності підприємств лісового господарства формується та використовується притаманний такій галузі специфічний вид капіталу, який окреслено поняттям „природний капітал”. Враховуючи специфіку та склад капіталу

лісогосподарських підприємств, запропоновано оперувати цим терміном як повноцінною частиною капіталу з подальшим введенням відповідних рахунків для його обліку. Природний капітал у лісовому господарстві слід поділити на дві частини, а саме: первинний природний капітал (той, що даний при заснуванні підприємства) та нагромаджений природний капітал (той, що нагромаджується в процесі тривалого періоду діяльності лісогосподарських підприємств). З урахуванням зазначеного, запропоновано уточнену класифікацію капіталу для підприємств лісової галузі, згідно з якою власний капітал поділяється на зареєстрований (статутний капітал) та незареєстрований (капітал в дооцінках, нерозподілений прибуток, додатковий капітал, резервний капітал). Уточнено його склад з врахуванням первинного природного капіталу та нагромадженого природного капіталу.

3. Враховуючи специфіку лісової галузі, не можна лісове господарство розглядати у складі сільського господарства, оскільки це різні види діяльності з відповідними особливостями. Тому рекомендовано доповнити редакцію П(С)БО 30 „Біологічні активи” визначенням природного капіталу як сукупності природних компонентів, що у контексті самовідновлюючої та саморегулюючої функції призводять до отримання вигоди (ресурсів); та біологічних активів як активів (лісорозсадники, чагарники, дикі тварини, дикі птахи та інше), що виникли внаслідок використання природного капіталу лісового господарства і здатні давати лісогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи лісового господарства. Це дасть змогу покращити методологію їх обліку в лісовому господарстві.

4. Природний капітал (ліс та лісові землі), наданий державою при утворенні державного підприємства лісового господарства, слід відносити до складу зареєстрованого первинного капіталу, що забезпечить повну оцінку початкового капіталу, яким володіє новостворене підприємство, раціональність витрат та, відповідно, можливість розрахунку очікуваного ефекту від його використання. Розв'язання проблеми грошової оцінки природного капіталу виокремлено як першочергове завдання. В цьому напрямку запропонована модель грошової оцінки природного капіталу з використанням методів очікуваного ефекту для оцінки лісу на корені і рентного методу для оцінки лісових земель. Повному відображенню інформації щодо стану та динаміки розміру природного капіталу сприятиме відкриття запропонованого до рахунку 40 „Зареєстрований капітал” субрахунку 405 „Первинний природний капітал” та аналітичного рахунку 4141 „Нагромаджений природний капітал” до субрахунку 414 „Інший капітал в дооцінках”. Порівнявши його кредитовий та дебетовий залишок, можна визначити суму зменшення або приросту первинного природного капіталу підприємства, що дасть змогу своєчасно провадити заходи з його стабілізації та підтримки рівня, необхідного для існування і діяльності підприємства лісового господарства.

5. На момент створення підприємств лісового господарства, слід заповнювати Засновницький опис природного капіталу з відображенням усієї інформації щодо його складу, розміру та вартості. Також запропоновано використовувати Звіт про стан та динаміку капіталу, за допомогою якого апарат управління отримуватиме оперативну, достовірну та систематизовану інформацію про стан та зміни в капіталі підприємства, що дозволить вчасно виявляти негативні тенденції у використанні як

окремих складових, так і капіталу загалом, а також у формуванні оптимальної структури капіталу підприємства.

6. Запровадження нового інформаційного носія у формі журналу-ордеру 7 л-г „Облік власного капіталу і забезпечення зобов'язань” для згрупування й відображення господарських фактів за класом рахунків 4 „Власний капітал та забезпечення зобов'язань” в системі автоматизованої обробки даних дозволить відстежувати усі зміни у складі власного капіталу підприємства та забезпечить накопичення аналітичної інформації щодо складових капіталу за період з початку звітнього року.

7. Вдосконаленню порядку відображення господарських фактів на рахунках бухгалтерського обліку сприятиме доповнення рахунків для обліку капіталу субрахунками та аналітичними рахунками, зокрема 4221 „Дооцінка створеного природного капіталу”, 431 „Резервний капітал, встановлений законодавством”, 432 „Резервний капітал, встановлений статутом”, 4531 „Вилучений природний капітал”. Їх використання деталізує та урізноманітнить облікову інформацію про капітал підприємств лісового господарства, забезпечить підвищення рівня ефективності управління ним.

8. Під структурою капіталу потрібно розуміти співвідношення між різними його джерелами, що використовуються для фінансування діяльності підприємства. Для формування структури капіталу підприємства необхідним є проведення аналізу співвідношення його складових з використанням прогнозного показника фінансового левериджу, що дасть змогу обрати найоптимальнішу структуру капіталу та призведе до збільшення прибутку. З використанням ефекту фінансового левериджу побудовано модель оптимізації структури капіталу та запропоновано підбір структур капіталу для підприємства лісового господарства й розраховано співвідношення власного та позикового капіталу, що забезпечує високу рентабельність власного капіталу.

9. На формування структури капіталу в підприємствах лісового господарства з урахуванням особливостей галузі впливають такі чинники: тривалість виробничого циклу господарства та зв'язок процесу праці з біологічними перетвореннями; стадія життєвого циклу підприємства; конкурентоспроможність продукції лісового господарства та рівень попиту на неї; рівень рентабельності; рівень податку на прибуток; управління фінансовою діяльністю підприємства. З огляду на це, побудований алгоритм оптимізації структури капіталу, що дозволить розрахувати та сформулювати таке співвідношення власного і позикового капіталу, за якого будуть досягатись основні цілі діяльності підприємства. Для формування оптимальної стратегії управління природним капіталом необхідно використовувати моделі динамічного програмування прогнозування приросту та нагромадження капіталу. В процесі їх застосування підвищується оперативність аналізу та отримання інформації щодо динаміки вартості природного капіталу, ефекту від його використання, розрахунку раціональності витрат на його вирощування й прийняття виважених управлінських рішень щодо вилучення (вирубки) або нагромадження природного капіталу з метою досягнення стратегічних цілей діяльності підприємств лісового господарства, забезпечення фінансової стійкості, достатнього рівня конкурентоспроможності на європейському і світовому ринках лісової сировини.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких відображено основні наукові результати дисертації:

1. Самойлова Т. А. Капітал та його роль в забезпеченні ефективної діяльності підприємств / Т. А. Самойлова // Інноваційна економіка. – 2008. – № 4 (10). – С. 68-72. (0,45 д. а.).
2. Самойлова Т. А. Інвестиції капіталу та інвестиційний клімат в Україні / Т. А. Самойлова // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С. 95–100. – 0,46 д. а.
3. Самойлова Т. А. Окремі аспекти формування та обліку статутного капіталу підприємств різних форм власності / Т. А. Самойлова // Інноваційна економіка. – 2009. – № 4 (14). – С. 132–139. (0,49 д. а.).
4. Самойлова Т. А. Бухгалтерський облік як основа інформаційного забезпечення управління капіталом підприємства / Т. А. Самойлова // Зб. наук. праць Луцького нац. техн ун-ту: Облік і аудит – Луцьк, 2010. – Вип. 7 (25). – Ч. 3. – С. 114-124. (0,5 д. а.).
5. Самойлова Т. А. Джерела формування фінансового капіталу підприємств / Т. А. Самойлова // Облік і фінанси АПК. – 2011. – Вип. 1. – С. 169–174. (0,49 д. а.).
6. Самойлова Т. А. Аналіз використання власного та позикового капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // Зб. наук. праць Вінницький нац. аграрний ун-т. – Вінниця, ВНАУ. – 2012. – Вип. 3 (69). – Серія : Економічні науки. – Т. 2. – С. 173-178. (0,49 д. а.).
7. Яковець Т. А. Розрахунок оптимальної структури капіталу для підприємств лісового господарства / Т. А. Яковець // Зб. наук. праць Економічний аналіз. – Тернопіль. – 2013. – Вип. 12. – Ч. 4. – С. 175–179. (0,45 д. а.).
8. Яковець Т. А. Класифікація та роль капіталу в діяльності лісгосподарських підприємств з урахуванням специфіки лісової галузі / Т. А. Яковець // Сталий розвиток економіки. – 2013. – Вип. 3 (20). – С. 202–207. (0,45 д. а.).
9. Яковець Т. А. Разносторонность трактовки понятия капитал и его сущность с точки зрения бухгалтерского (финансового) учета / Т. А. Яковець // Международный бухгалтерский учет. – 2013. – Вып. 28 (274). – С. 35–44. (0,9 д. а.)
10. Яковець Т. А. Грошова оцінка природного капіталу лісового господарства / Т. А. Яковець // „Економічний часопис-XXI”. – 2013. – Вип. 5–6 (2). – С. 61–64. (0,45 д. а.).

Наукові праці апробаційного характеру:

11. Самойлова Т. А. Облікова інформація в системі управління капіталом підприємства / Т. А. Самойлова // Стан і перспективи обліково-аналітичної системи в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 23–24 квітня 2010 р.). – Тернопіль : Крок, 2010. – С. 226–227. (0,15 д. а.).
12. Самойлова Т. А. Вплив чинників на побудову обліку капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // Проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу, контролю й аудиту в умовах глобальних економічних змін : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів (Луганськ, 17–19 травня 2011 р.). – Луганськ, 2011. – С. 130–133. (0,14 д. а.).

13. Самойлова Т. А. Удосконалення первинного обліку власного капіталу / Т. А. Самойлова // Реформування економіки України: стан та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24–25 листопада 2011 р.). – К. : МІБО КНЕУ, 2011. – С. 210–212. (0,15 д. а.).

14. Самойлова Т. А. Удосконалення нормативно-правового регулювання обліку капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // Актуальні питання сучасної економіки : матеріали Всеукр. заочної наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів (Умань, 23 грудня 2011 р.). – Умань : Видавець „Сочинський”, 2011. – Ч. 2. – С. 100–102. (0,15 д. а.).

15. Самойлова Т. А. Власний капітал як об’єкт бухгалтерського обліку в умовах трансформації економічної системи / Т. А. Самойлова // Актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль – Чортків, 26–27 квітня 2012 р.). – Чортків, 2011. – С. 336–339. (0,17 д. а.).

16. Самойлова Т. А. Основні завдання аналізу структури капіталу підприємства / Т. А. Самойлова // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль : ТНЕУ, 29–30 листопада 2012 р.). – С. 260–262. (0,15 д. а.).

17. Яковець Т. А. Оцінка природного капіталу підприємств лісового господарства для цілей бухгалтерського обліку / Т. А. Яковець // Національна економіка: наукові підходи та освітні пріоритети : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль – Чортків, 22 квітня 2013 р.). – Чортків, 2013. – С. 139–143. – (0,23 д. а.).

18. Яковець Т. А. Відображення інформації про капітал у фінансовій звітності / Т. А. Яковець // Проблеми та перспективи розвитку національних економік в сучасних умовах : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (Вінниця, 9 квітня 2013 р.). – Вінниця, 2013. – С. 314–315. (0,15 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Яковець Т. А. Облік і аналіз капіталу підприємств лісового господарства. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки України, Тернопіль, 2013.

У дисертаційній роботі поглиблено теоретичні та організаційно-методичні засади бухгалтерського обліку й економічного аналізу формування та використання капіталу підприємств лісового господарства. Досліджено економічну сутність капіталу та його роль в забезпеченні ефективної діяльності підприємства. Уточнено класифікацію капіталу підприємств лісового господарства.

З урахуванням специфіки галузі лісового господарства запропоновано визнати природний капітал повноцінною частиною власного капіталу підприємства з відображенням його у системі обліку й аналізу. В результаті цього враховується увесь потенціал підприємства та підвищується ефективність формування та використання капіталу. З огляду на це запропонована модель грошової оцінки

природного капіталу з застосуванням методу очікуваного ефекту для оцінки лісу на корені та рентного методу – для оцінки лісових земель.

Запропоновано напрямки удосконалення діючої на підприємствах лісового господарства організації й технології ведення обліку капіталу. Розроблені первинні документи та реєстри для відображення фактів господарського життя щодо капіталу підприємств лісового господарства, що дасть змогу отримувати оперативну й достовірну облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

Запропоновані зміни в Плані рахунків бухгалтерського обліку, що деталізують та урізноманітнюють облікову інформацію про капітал, забезпечують підвищення ефективності управління ним.

Здійснено аналіз структури капіталу з використанням прогностичних показників та побудовано модель перебору потенційних структур капіталу, що дозволить обрати найоптимальнішу для забезпечення найвищої рентабельності власного капіталу.

Ключові слова: лісове господарство, капітал, власний капітал, статутний капітал, природний капітал, аналіз, звітність, структура капіталу, бухгалтерський облік.

АННОТАЦІЯ

Яковец Т. А. Учет и анализ капитала предприятий лесного хозяйства. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки Украины, Тернополь, 2013.

В диссертационной работе углублены теоретические и организационно-методические основы бухгалтерского учета и экономического анализа формирования и использования капитала предприятий лесного хозяйства. Исследована экономическая сущность капитала и его роль в обеспечении эффективной деятельности предприятия.

Предложена структурная модель собственного капитала, проведена классификация источников образования капитала предприятий различных организационно-правовых форм лесного хозяйства. Согласно этому уточнена классификация капитала.

С учетом специфики отрасли лесного хозяйства предложено признать природный капитал полноценной частью собственного капитала предприятия с отображением его в системе учета и анализа. В результате этого учитывается весь потенциал предприятия и повышается эффективность формирования и использования капитала.

Аргументирована необходимость усовершенствования нормативно-правового регулирования в части методологии бухгалтерского отражения природного капитала. В связи с этим рекомендуется дополнить редакцию П(С)БУ 30 „Биологические активы” трактовками сути природного капитала и биологических активов с учетом специфики деятельности отрасли и идентификации

созданного капитала, что позволит улучшить методологию их учета в лесном хозяйстве. Предложены направления улучшения действующей на предприятиях лесного хозяйства организации и технологии ведения учета капитала. Разработаны первичные документы и регистры для отражения фактов хозяйственной жизни по капиталу предприятий лесного хозяйства, что позволяет получать оперативную и достоверную учетную информацию для принятия эффективных управленческих решений.

Обосновано, что важное место в учете капитала занимает денежная оценка его составляющих. С этой точки зрения предложенная модель денежной оценки природного капитала с использованием методов ожидаемого эффекта для оценки леса на корню и рентного метода для оценки лесных земель, а также формула для определения прироста леса за 5 лет, что позволит определить потенциальные выгоды для предприятия в будущем.

Предложены изменения в План счетов бухгалтерского учета, что детализирует и разнообразит учетную информацию о капитале предприятий лесного хозяйства, обеспечит повышение уровня управления им.

Доказано необходимость использования в предприятиях лесного хозяйства новой формы внутренней отчетности – Отчет о состоянии и динамике капитала, с помощью которого аппарат управления будет получать оперативную, достоверную и систематизированную информацию о состоянии и изменениях в капитале предприятия. Это позволит своевременно выявлять негативные тенденции использования как отдельных составляющих, так и капитала в целом, а также – в формировании оптимальной структуры капитала предприятия.

В работе проведен анализ структуры капитала с применением прогнозного показателя эффекта финансового левериджа. Построены оптимизационные модели перебора потенциальных структур капитала предприятия и предложено наиболее эффективную структуру капитала, что обеспечивает высочайшую рентабельность собственного капитала. На основе проведенного анализа предложен алгоритм оптимизации структуры капитала предприятий лесного хозяйства.

Результативное функционирование предприятий лесного хозяйства неразрывно связано с формированием оптимальной стратегии управления природным капиталом. Учитывая это, построено динамическую модель прироста природного капитала с использованием переменных моделей и динамических уравнений. Используя данную модель, можно определить эффект от использования любой части природного капитала и на любой объем, в зависимости от этого предприятие сможет получить информацию о накоплении капитала, его прирост и принимать решение об изъятии природного капитала в тот или иной период функционирования предприятия.

Ключевые слова: лесное хозяйство, капитал, собственный капитал, уставный капитал, природный капитал, анализ, отчетность, структура капитала, бухгалтерский учет.

ANNOTATION

Yakovets T.A. Accounting and analysis of capital of forestry enterprises. – Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.09 – Accounting, Analysis and Audit (according to the types of economic activities). – Ternopil National Economic University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2013.

In the dissertation it is deepened theoretical and methodological principles of accounting and economic analysis of formation and utilization of capital of forestry enterprises. The economic nature of capital and its role in ensuring the efficient operation of the enterprise are investigated. The classification of capital forestry enterprises is specified .

Considering the specificity of the forestry sector it is offered to recognize natural capital as a full part of the equity of the enterprise with displaying it in the accounting system and analysis. As a result it is taken into account all potential of the enterprise and it is increased the efficiency of formation and use of capital . For this reason it is proposed the model of monetary valuation of natural capital using a method of the expected effect for the estimation of forest on root and rental method – for assessment of forest lands.

It is proposed directions of improvement of current organization and accounting technology of capital at the enterprises of forestry. It is designed primary documents and records to reflect the facts of economic life on capital forestry enterprises, which will allow to obtain timely and reliable accounting information to make effective management decisions.

It is proposed changes in the Chart of Accounts that will detail and diversify accounting information assets, ensuring efficiency management.

It is made the analysis of capital structure using the estimated parameters and the built model of busting of potential capital structure that will select the most optimal to ensure the highest return on equity.

Key words: forestry, capital, equity, share capital, natural capital, analysis, reporting, capital structure, accounting.